

Fiskeridirektoratets Småskrifter

Nr. 11 – 1950

Melding fra Fiskeridirektoratets
driftsøkonomiske undersøkelser:

Vintersildfiskets lønnsomhet etter krigen

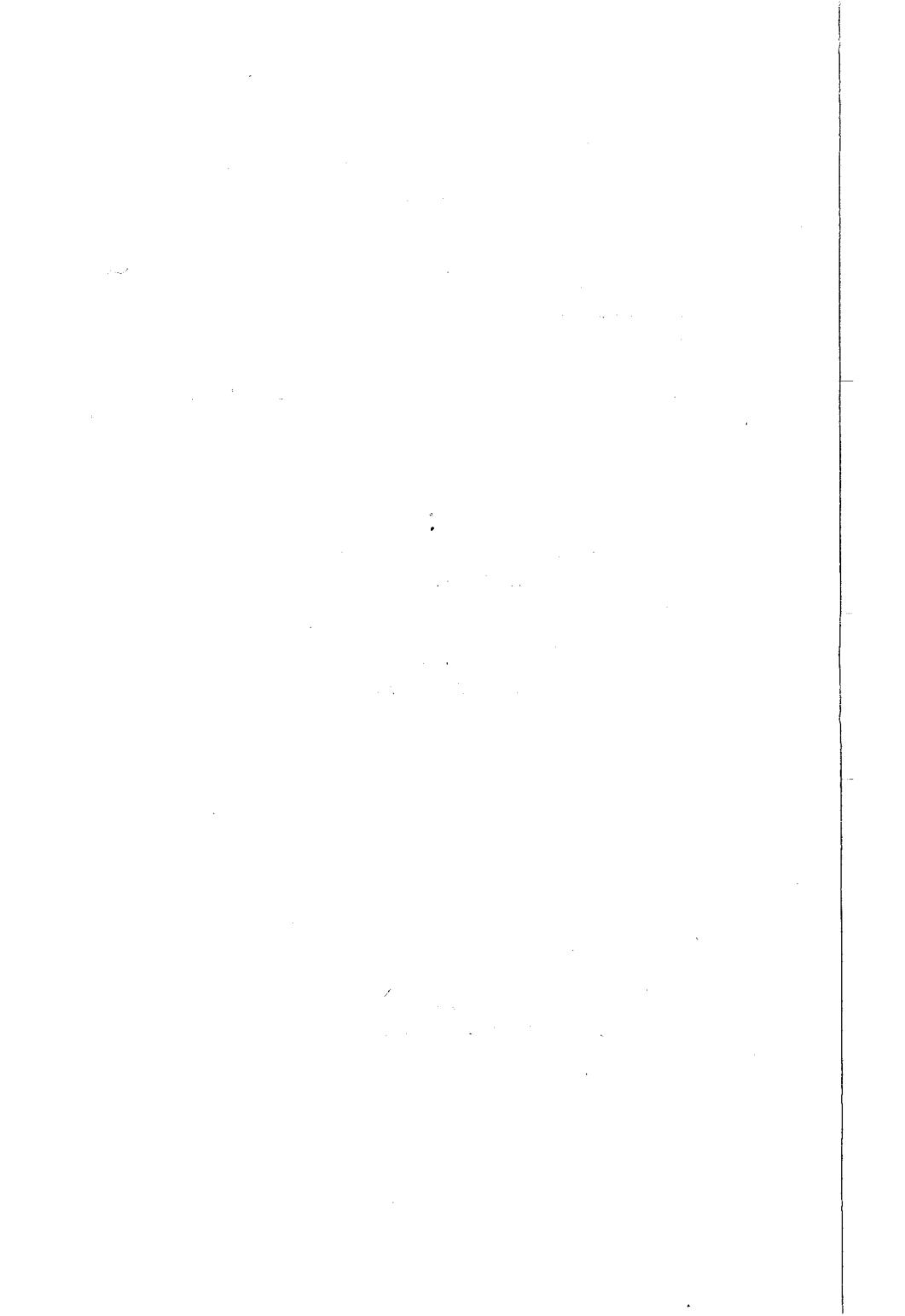
Ved sekretær Per L. Mietle

Særtrykk av »Fiskets Gang« nr. 21
for 25. mai 1950

Utgitt av
FISKERIDIREKTØREN

BERGEN
A/S JOHN GRIEGS BOKTRYKKERI
1 9 5 1

I 1945 utga Fiskeridirektoratet publikasjonen »Vintersildfisks lønnsomhet 1940—1943« (Årsberetning vedkommende Norges Fiskerier 1943 — nr. 5). Publikasjonen framla resultatene av en driftsøkonomisk undersøkelse for vintersildfisket, omfattende årene 1940—43.

Undersøkelsene ble tatt opp igjen fra og med sesongen 1947, og driftsresultatene for årene 1947—49 er framlagt i en publikasjon som Fiskeridirektøren utga i februar 1950. (»Tabellariske oversikter over vintersildfisks lønnsomhet 1947—1949 og tidligere undersøkelsesår« — Årsberetning vedkommende Norges Fiskerier 1949 — nr. 6). I den nye publikasjonen har en også tatt med hovedresultatene for årene 1940—43, slik at driftsresultatene for etterkrigsårene gjennom styrsteparten av publikasjonen kan jamføres med resultatene for årene 1940—43.

Av ulike grunner forelå ikke regnskapsresultatene for årene 1947—49 i ferdig utarbeidet stand før i desember 1949. Da en anså det for betydningsfullt å publisere resultatene straks, fant en å måtte avstå fra å kommentere driftsresultatene tekstlig. I steden ble tabellene utstyr med til dels fyldige fotnoter. Utover dette ble det henvist til den forrige publikasjonen for dem som ville studere undersøkelsesresultatene nøyere, og derfor ønsket mer utførlige opplysninger om tabelloppstillingene og de betegnelser som er nyttet i tabellene. Men antakelig vil det ikke by på særlige vansker å lese tabellene uten hjelp av beskrivende tekst.

Den driftsøkonomiske undersøkelsen for vintersildfisket er basert på fiskernes frivillige innsending av regnskaper

til Fiskeridirektoratet. Regnskapene avgis på et spesielt oppgjørsskjema som er utarbeidet av Fiskeridirektoratet. Skjemaene blir sendt ut til et utvalg av farkoster gjennom Noregs Sildesalslag. I undersøkelsen legger en vekt på å få med flest mulig farkoster, og selvagt både gode, dårlige og middels gode resultater, slik at undersøkelsesmaterialet blir mest mulig representativt.

Fra Noregs Sildesalslag har Fiskeridirektoratet hvert undersøkelsesår fått utlånt lister over alle som leverte fangst til laget i vedkommende år. Disse listene — som er av meget stor betydning for undersøkelsen — inneholder oppgave over samlet fangstmengde og fangstverdi for hver enkel farkost. Ved å jamføre de innhente driftsoppgaver med Noregs Sildesalslags lister, er det mulig å regne ut representasjonens størrelse i hvert undersøkelsesår. Disse utregninger viste at i 1943 hadde en best representasjon. Det året fikk direktoratet inn regnskaper fra 22 pst. av snurperne og 21 pst. av garnfarkostene. 1949 var det dårligste året i så måte, idet representasjonen var helt nede i 8 pst. for snurperne og 5 pst. for garnfarkostene. Både fra Noregs Sildesalslags og fra Fiskeridirektoratets side er det rettet henstiller til fiskerne om å slutte opp om undersøkelsen, og en tror bestemt det vil lykkes å øke representasjonen betraktelig fra og med 1950. — Det er forresten verd å merke at representasjonen for *antall farkoster* som regel er lavere enn for *fangstmengde* og *fangstverdi*, særlig gjelder dette snurperne. Dette kommer av at det i undersøkelsen er kommet med forholdsvis store farkoster.

Hensikten med den driftsøkonomiske undersøkelsen for vintersildfisket er — som med direktoratets øvrige sesongundersøkelser — å belyse inntekts- og utgiftsforhold for ulike redskapsklasser og ulike farkoststørrelser, og derved blant annet å finne fram til hvor meget som tilfaller de enkelte innsatsfaktorer som vederlag for deres innsats.

Den nye publikasjonen inneholder først en tallmessig oversikt over vintersildfiskets utvikling de senere år. Det gis således tabeller over fangstmengde, fangstverdi, priser

og deltakelse. Videre er det tatt inn tabeller som viser hvor sterkt representert de ulike redskapsklasser og kystdistrikter er i undersøkelsesmaterialet.

Selv regnskapsresultatene fyller det meste av publikasjonen. Materialet er delt opp i en rekke farkostgrupper. For garnfarkostene er inndelingen slik: A. *Drivgarn* med følgende undergrupper: 1) under 45 fot, 2) 45—54,9 fot, 3) 55 fot og over, B. *Settegarn* med følgende undergrupper: 1) under 35 fot, 2) 35—39,9 fot, 3) 40—44,9 fot, 4) 45 fot og over. C. *Kombinert garnfiske* med undergruppene 1) under 45 fot, 2) 45 — 54,9 fot, 3) 55 fot og over. Dessuten er alle garnfarkoster til slutt behandlet under ett i én fellesgruppe.

Snurperne er inndelt slik: 1) dampfarkoster, 2) motorfarkoster, 3) damp- og motorfarkoster under ett. I årene 1942 og 1943 ble motorsnurperne dessuten delt i 2 størrelsesgrupper med skilte ved 70 fot, men da utviklingen er gått i retning av større snurpere, har en nå gått fra denne undergrupperingen.

I det følgende har en satt opp noen tabeller som gir et utdrag av noen få hovedposter i de publiserte regnskapsresultater.

Tabell 1 viser bruttoinntekt (fangstinntekt) og fellesutgifter i de enkelte farkostgrupper i gjennomsnitt pr. farkost. *Garnfarkostenes* viktigste fellesutgifter er som regel følgende: drivstoff (brenselolje, smøreolje, petroleum osv.). proviant, havnepenger, telefon, telegrammer, til dels garnskade og redskapstap. De viktigste fellesutgifter for *snurperne* er som regel stuerthyre, landslott, telefon, telegrammer, samt assuranse av fangst. Det forekommer imidlertid for enkelte farkosters vedkomende at en eller flere av de nevnte utgifter ikke regnes som fellesutgift, men skal dekkes av fartøyets, redskapenes eller mannskapets part. På de farkoster hvor dette er praksis, blir fellesutgiftene forholdsvis små. Dette innvirker på gjennomsnittstallet, slik at summen av utgiftene spesielt nevnt ovenfor blir litt større enn fellesutgiftene i tabell 1.

Tabell 1. *Bruttoinntekt og fellesutgifter 1947—1949. — Gjennomsnitt pr. farkost.*

9

	1947		1948		1949	
	Brutto-inntekt	Felles-utgifter	Brutto-inntekt	Felles-utgifter	Brutto-inntekt	Felles-utgifter
<i>Drivgarn:</i>	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
Under 45,0 fot	22 061	581	20 810	812	5 178	387
45,0—54,9 fot	31 443	1 487	29 915	619	12 394	825
55,0 fot og over	39 927	1 003	44 781	1 337	34 306	1 085
Alle	35 417	1 083	36 686	1 075	26 401	962
<i>Settegarn:</i>						
Under 35,0 fot	4 642	400	13 389	254	7 693	170
35,0—39,9 fot	10 760	268	19 728	344	11 399	254
40,0—44,9 fot	14 022	462	28 116	628	13 213	646
45,0 fot og over	17 805	646	31 205	610	20 964	1 022
Alle	13 064	448	24 042	482	14 697	637
<i>Kombinert garnfiske:</i>						
Under 45,0 fot	25 695	829	34 788	913	22 535	1 629
45,0—54,9 fot	37 667	1 395	54 522	1 384	25 305	1 353
55 fot og over	41 849	1 525	66 563	1 993	39 941	2 104
Alle	34 872	1 252	52 443	1 421	28 447	1 653
<i>Alle garnfarkoster under ett .....</i>	26 542	872	35 558	935	21 889	960
<i>Snurpenot:</i>						
Dampfarkoster	225 335	7 409	252 202	5 585	132 657	7 170
Motorfarkoster	172 472	5 058	188 859	4 689	134 708	8 634
Damp- og motor under ett	198 903	6 233	213 221	5 033	134 415	8 425

Av tabellen framgår det at *garnfarkostenes* bruttoinntekt øker raskt med farkoststørrelsen. Dette gjelder stort sett også for fellesutgiftene, men tendensen er ikke fullt så markert som for inntekten. Farkoster utrustet med både drivgarn og settegarn hadde jamt over høyere bruttoinntekt enn de rene drivere i undersøkelsesårene, mens farkoster med bare settegarn lå dårligst an. Det forholdsvis dårlige resultatet for settegarnfarkostene i 1947 og 1949 skyldes i første rekke at silden ikke trakk inn på de vanlige settegarnfeltene. Settegarnfisket ble derfor litt av en skuffelse disse årene. Sammenlikner en de 3 årene, ser en at med unntak for de minste driverne, lå bruttoinntekten meget høyere i rekordåret 1948 enn i de andre etterkrigsårene.

Når det gjelder *snurperne*, har dampfarkostenes bruttoinntekt gjerne ligget en god del over motorfarkostenes, idet dampsnurperne gjennomsnittlig er større farkoster enn motorsnurperne. I 1949 var derimot motorsnurernes gjennomsnittlige bruttoinntekt litt høyere enn dampsnurernes, men da undersøkelsesmaterialet i 1949 var særlig tynt for dampfarkostenes vedkommende, kan det vanskelig trekkes bestemte slutninger på dette punkt.

Trekkes fellesutgiftene fra bruttoinntekten framkommer *delingsfangsten*. I tabell 2 er det vist hvor meget av delingsfangsten som faller på farkost, på redskap og på mannskap.

På garnbåtene har redskapene dels egen part, dels sammen med mannskapet. For de garnbåter, der redskapene ikke har egen part, er redskapsparten beregnet, slik at en får fram fordelingen på hver av de 3 kategorier, farkost, redskap og mannskap. På snurperne får farkost og redskap i så å si alle tilfeller part sammen. Når det gjelder snurperne viser derfor tabellen rederiets part og mannskapsparten, mens det ikke oppgis noen særskilt redskapspart.

I 1949 utgjorde mannskapets andel av delingsfangsten 48 pst. på alle garnfarkoster under ett, mot 46 pst. i 1947 og 1948. I 1943 var prosentsatsen 44. På snurperne har

Tabell 2. Fordelingen av delingsfangsten på farkost, redskap

	1947				Delings-fangst	
	Delings-fangst	Av delingsfangsten tilfalt				
		Farkost	Redskap	Mannsk.		
	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	
<i>Drivgarn:</i>						
Under 45,0 fot .	21 480	4 532	7 088	9 860	19 998	
45,0—54,9 fot..	29 956	7 309	9 316	13 331	29 297	
55,0 fot og over	38 924	10 198	11 522	17 204	43 444	
Alle	34 334	8 652	10 403	15 279	35 611	
<i>Settegarn:</i>						
Under 35,0 fot	4 242	416	1 824	2 002	13 135	
35,0—39,9 fot..	10 492	1 553	3 798	5 141	19 384	
40,0—44,9 fot..	13 560	2 197	4 719	6 644	27 488	
45,0 fot og over	17 159	2 986	5 971	8 202	30 595	
Alle	12 616	2 056	4 441	6 119	23 560	
<i>Komb. garnfiske:</i>						
Under 45,0 fot	24 866	5 222	8 529	11 115	33 875	
45,0—54,9 fot..	36 272	7 545	12 042	16 685	53 138	
55,0 fot og over	40 324	8 468	12 904	18 952	64 570	
Alle	33 620	7 027	11 195	15 398	51 022	
<i>Alle garnfarkoster under ett .....</i>	25 670	5 570	8 317	11 783	34 623	
<i>Snurpenot:</i>						
Dampfarkoster .	217 926	148 026		69 900	246 617	
Motorfarkoster .	167 414	112 945		54 469	184 170	
Damp- og motor under ett . .	192 670	130 486		62 184	208 188	

og mannskap 1947—1948. Gjennomsnitt pr. farkost.

1948			1949			
Av delingsfangsten tilfalt			Delings-fangst	Av delingsfangsten tilfalt		
Farkost	Redskap	Mannsk.		Farkost	Redskap	Mannsk.
kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
3 680	7 059	9 259	4 791	1 399	996	2 396
7 090	10 019	12 188	11 569	2 615	3 332	5 622
11 122	13 033	19 289	33 221	7 774	9 734	15 713
8 725	11 111	15 775	25 439	5 953	7 352	12 134
1 493	5 281	6 361	7 523	964	2 962	3 597
2 617	6 552	10 215	11 145	1 839	3 818	5 488
3 667	10 443	13 378	12 567	1 935	4 574	6 058
4 987	11 136	14 472	19 942	2 998	7 411	9 533
3 298	8 623	11 639	14 060	2 165	5 118	6 777
6 741	11 721	15 413	20 906	3 930	6 293	10 683
12 115	17 535	23 488	23 952	4 790	7 760	11 402
13 818	21 889	28 863	37 837	11 351	9 459	17 027
11 174	17 092	22 756	26 794	5 546	8 226	13 022
<u>6 959</u>	<u>11 703</u>	<u>15 961</u>	<u>20 929</u>	<u>3 851</u>	<u>6 990</u>	<u>10 088</u>
167 439	79 178	125 487		85 660		39 827
123 837	60 333	126 074		85 492		40 582
<u>140 607</u>	<u>67 582</u>	<u>125 990</u>		<u>85 516</u>		<u>40 474</u>

Tabell 3.

Mannslott 1941—43 og 1947—49. Gjennomsnitt pr. farkost.

01

	1941	1942	1943	1947	1948	1949
<i>Drivgarn:</i>	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
Under 45,0 fot	812	535	215	1 643	1 470	399
45,0—54,9 fot	930	897	397	1 731	1 625	721
55,0 fot og over	1 301	1 127	531	1 912	2 192	1 603
Alle	1 066	876	420	1 841	1 972	1 344
<i>Settegarn:</i>						
Under 35,0 fot	404	670	558	477	1 551	799
35,0—39,9 fot	506	943	790	1 028	2 043	1 098
40,0—44,9 fot	741	1 375	1 118	1 230	2 477	1 101
45,0 fot og over	995	1 751	1 224	1 414	2 334	1 565
Alle	679	1 144	896	1 155	2 238	1 232
<i>Kombinert garnfiske:</i>						
Under 45,0 fot	744	1 375	689	1 853	2 704	1 751
45,0—54,9 fot	973	1 373	712	2 454	3 218	1 754
55,0 fot og over	1 362	1 455	631	2 561	3 563	1 935
Alle	1 021	1 385	692	2 298	3 205	1 847
<i>Alle garnfarkoster under ett . . . . .</i>	917	1 072	687	1 759	3 247	1 407
<i>Snurpenot¹⁾</i>						
Dampfarkoster	2 188	2 259	1 613	4 159	4 706	2 209
Motorfarkoster	1 636	1 270	1 583	3 190	3 560	2 295
Damp- og motor under ett	1 909	1 603	1 590	3 675	3 987	2 286

¹⁾ Etter fratrekk av mannskapets særutgifter til fellesproviant. (På garnfarkostene er produsentutgiftene som regel fellesutgifter, og den vesentligste del er derfor allerede trukket fra på forhånd før delingsfangsten og dermed mannskapsparten og mannslotten ble regnet ut).

mannskapsparten holdt seg uforandret omkring 32 pst. av delingsfangsten.

Divideres mannskapsparten med antall lott-takere, framkommer *mannslotten*. Denne er satt opp i tabell 3. Til sammenlikning har en også tatt med årene 1941—43. Det viser seg at mannslottene i alle undersøkelsesårene gjennomgående ligger betraktelig høyere på snurperne enn på garnbåtene. Kun i 1942 hadde de kombinerte garnbåtene og settegarnbåtene mannslotter som noenlunde kunne måle seg med mannslotten på snurperne, og i 1948 viste det seg at de største farkostene som drev kombinert garnfiske hadde omrent like store mannslotter som motor-snurperne.

En jamføring mellom garnbåtene viser at de kombinerte garnbåtene — som følge av lengre driftstid — har hatt høyere mannslotter enn de andre garnbåtene etter krigen, mens forholdene var mer uensartet i årene 1941—43. Settegarnfiskerne gjorde det dårligere enn de andre garnfiskerne i 1947 og 1949, som tidligere nevnt skyldes dette i første rekke spesielt vanskelige forhold for settegarnfiskerne i disse 2 årene.

Rekordåret 1948 var — når en ser bort fra smådri-verne — klart det undersøkelsesåret som ga høyest mannslotter. I 1949 lå mannslotten meget lavere, i det store og nele til og med lavere enn i 1947.

Redskapsutgiftene utgjør garnfarkostenes største utgifts-post. Som redskapsutgift regnes her nyanskaffelser og vedlikehold. I tabell 4 er redskapsutgiftene og redskapsarten gjengitt. (Redskapsutgiftene i tabellen kan imidlertid ikke jamføres helt ut med tallene for redskapsparten, idet redskapsutgiftene i tabell 4 ikke utelukkende omfatter utgifter som dekkes av *redskapsparten*, men også noen redskapsutgifter som dekkes som *fellesutgift*. Disse siste er dog, relativt sett, av så liten betydning at tabellen likevel gir et godt bilde av hvor stor del av redskapsparten som brukes til redskapsutgifter før og under vintersildfisket).

Tabell 4. Garnfarkoster. Redskapspart og redskapsutgifter 1947—1949. — Gjennomsnitt pr. farkost.

	1947		1948		1949	
	Red-skaps-part	Red-skaps-utgifter	Red-skaps-part	Red-skaps-utgifter	Red-skaps-part	Red-skaps-utgifter
<i>Drivgarn:</i>						
Under 45,0 fot	7 088	2 323	7 059	1 686	996	1 612
45,0—54,9 fot	9 316	4 000	10 019	2 994	3 332	3 256
55,0 fot over	11 522	5 370	13 033	4 513	9 734	5 891
Allle	10 403	4 620	11 111	3 609	7 352	4 875
<i>Settegarn:</i>						
Under 45,0 fot	1 824	674	5 281	945	2 962	1 595
35,0—39,9 fot	3 798	1 500	6 552	2 136	3 818	1 948
40,0—44,9 fot	4 719	2 100	10 443	2 660	4 574	2 668
45,0 fot og over	5 971	2 570	11 136	3 039	7 411	2 980
Allle	4 441	1 900	8 623	2 338	5 118	2 535
<i>Kombinert garnfiske:</i>						
Under 45,0 fot	8 529	3 055	11 721	3 353	6 293	3 905
45,0—54,9 fot	12 042	4 945	17 535	5 300	7 760	5 783
55,0 fot og over	12 904	5 125	21 889	4 912	9 459	5 221
Allle	11 195	4 420	17 092	4 670	8 226	5 001
<i>Allle garnfarkoster under ett</i>	8 317	3 510	11 703	3 380	6 990	3 918

Tabell 5. Snurpere. Båtenes og redskapenes (rederiets) inntekter og spesielle sesongutgifter 1947—1949.
Gjennomsnitt pr. farkost.

	Rederiets part av delings- fangsten	Spesielle sesongutgifter				
		Driv- stoff ¹⁾	Red- skaps- utgifter ²⁾	Ekstra- lotter, hy- rer, lønn.	Diverse	Disse utgifter i alt
		kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
1947:	Dampfarkoster	148 026	14 377	13 594	34 352	546
	Motorfarkoster	112 945	4 462	8 392	26 593	1 531
	Damp og motor under ett ..	130 486	9 420	10 992	30 473	1 038
1948:	Dampfarkoster	167 439	16 656	15 444	40 716	2 196
	Motorfarkoster	123 837	6 134	9 903	26 442	1 285
	Damp og motor under ett ..	140 607	10 181	12 034	31 932	1 635
1949:	Dampfarkoster	85 660	15 808	22 191	21 972	1 740
	Motorfarkoster	85 492	6 685	11 471	18 947	1 480
	Damp og motor under ett ..	85 516	7 988	13 059	19 395	1 519

¹⁾ Brenselolje, smøreolje, kull og annet til maskinen. ²⁾ Tap, skade og vedlikehold.

Når det gjelder snuperne er det — som nevnt ovenfor — vanlig at farkost og redskap tar part sammen, idet redskapene gjerne tilhører farkosten. Tabell 5 viser rederiets part i delingsfangsten, jamført med de viktigste av rederiets spesielle sesongutgifter. Av tabellen framgår klart hvor store dampfarkostenes utgifter er i forhold til motorfarkostenes, dette gjelder i særdeleshet utgifter til drivstoffe.

Utgiftene til hyrer, lønninger samt ekstralotter viste størst svingninger fra år til år, idet disse utgifter varierer noenlunde i takt med bruttoinntekten og dermed rederiparten. De øvrige rederiutgifter holdt seg noenlunde uforandret fra år til år.

Tabell 5 gir selvsagt ikke *uttømmende* opplysninger om rederienes gjennomsnittlige fortjeneste ved å delta i vintersildfisket. Skal en få fullt kjennskap til denne, må en også ta hensyn til den del av rederiets øvrige årskostnader (vedlikehold av skrog og maskin, renter av gjeld, assuranser, avskrivninger m. v.) som kan henregnes til vintersildsesongen. Dessverre er de innkomne driftsoppgaver så ufullstendige på dette punkt at direktoratet ikke har funnet en bearbeiding av disse opplysninger for hensiktsmessig.